

מילין יקירין וחידישים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מילה-תא חד-תא

חֲדָתָא דְאַזְרִייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

השומר על צלם אלקים בקדושה ניצל מחיות רעות

אצל גדולי עולם שהיו הטבע משתנה מפני צורתם הקדושה, כמו שמספרים על בעל **האור החיים הקדוש** שהשליך אותו מושל העיר לגוב האריות, ובדרך נס התייראו מפניו האריות ולא נגעו בו לרעה.

כל זמן שמשמר אדם עצמו בטהרה צלם אלקים מאיר בפניו והכל יראים ממנו, ורק אם העביר חלילה במעשיו את צלם הקדושה מעל פניו יש לו להתירא מבעלי חיים וכמאמר חז"ל (שבת קנא): אין חיה שולטת באדם עד שנדמה לו כבהמה שנאמר (תהלים מט יג) 'אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו'. ומעשה **בהגאון בעל פני יהושע ע"ה** בלכתו בבוקר מעוטף בלית ומעוטר בתפילין בדרכו לבית הכנסת, והנה נקרה אריה מסוכן בדרכו, והגאון ע"ה לא נבהל אלא הפשיל את הטלית מעל פניו, וכאשר ראה האריה את קלסתר פניו הקדושים נפלו עליו אימה ופחד וברח לנפשו.

שר של ים מתירא מן הצדיק

וכך היה מעשה בהרה"ק **רבי אלעזר רוקח ע"ה בעל מעשה רוקח**, שבעת הפלגתו בים התרגשה סערה כבדה וביקשה להטביע את הספינה בלב ים, כאשר הרגיש הצדיק שכל מאמצי הנוסעים עולים בתוהו והסכנה גוברת והולכת, ביקש לעמוד על גבי הסיפון כשהוא מביט אל עבר הים, וכעומדו שם הסיט מעט את כובעו באמרו שהוא מבקש להראות לשר של ים את צלם אלוקים שעל פניו, ואמנם מיד בעשותו כן פסקה הסערה ונח הים מזעפו, ויהי הדבר לפלא איך שהציל בקדושתו את הספינה על נוסעיה [וראה בזהר (הקדמה יג): וכיון דדיוקנא דאדם אתרשים ביה שליט על כל בריין דעלמא בההוא דיוקנא, הדא הוא דכתיב (בראשית ט ב) 'ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ' וגו', כלוהו זעין ודחלין מההוא דיוקנא דאתרשים ביה].

ויראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליה
ויראו מִפְּנֵי (כח, י').

כתב האור החיים: **וראו כל עמי הארץ** וגו', גם זה הוא מכוון כנגד שמירת מצות לא תעשה, כי כל זמן שהאדם שומר עצמו מהעבירות אין צלם אלקים עובר מעל פניו, וכל הנבראים אדם ובהמה מזדעזעים ממנו מה שאין כן המתעב מעשיו מעבירין ממנו הצלם, וכמאמר קין (בראשית ד יד) 'והיה כל מוצאי וגו', עכל"ק.

כל אדם מישראל חקוק בו צלם אלקים, וכפי מה ששומר עצמו בקדושה ובטהרה כך זוכה שיאיר בו הצלם ויסייע לו בכל דרכיו, וזהו שכתוב (שם ט ב) 'ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ', כי חיות הארץ מתייראים

מילתא דפליאה

חשיבות דורות השפלים

אם ישאלך אדם שכשמתבוננים בגודל עבודתם של הדורות הקודמים אפשר לבוא לידי רפיון ובמה נזכה אנחנו לעבודת ה', השב לו שכן שאל **רבינו חיים ויטאל ע"ה** את רבו **האר"י ז"ל**, אחרי שרואים אנו את גודל מעלת הראשונים, ועד כמה דקדקו על עצמם על פגם קל ומועט, וכמה הרבו להצטער ולהתענות על מיעוט עבודתם לבוראם, אם כן במה נזכה אנו אזובי הקיר שאין עבודתנו חשובה למאום בפניהם, ובמה נבוא לפני המלך לחלות פניו בעבודה תמה ונקיה. השיב לו **האר"י ז"ל** שבדאי בדורות הראשונים היו נשמות גבוהות ביותר והיה נדרש מהם עבודה לפי ערך מדרגתם, אבל ככל שמתאחרים הדורות מתמעטת הקדושה בעולם, ומשום כך כל עבודה מועטת יש לה חשיבות מיוחדת בשמים, ואפילו אנחה של יהודי שמצטער על מיעוט חלקו בעבודת ה', יש לה חשיבות גדולה ורצויה היא במרום כמו עבודתם של הדורות הקדמונים.

[והרה"ק **מאיזביצא ע"ה** אמר ששמע דבר חידוש מפי רבו **הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא ע"ה**, שיש מעלה מיוחדת לדורות האחרונים על פני הדורות הראשונים, כי אף שבדורות האחרונים המוחות מתמעטים בכל פעם, אבל נקודת החיים שבלב מתרחבת תמיד ונעשה מזוכך בכל פעם בגלות יותר (פרי צדיק ואתחנן אות כא)].

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

כלל ישראל בזכות הצדיקים - והצדיקים בזכות ישראל

רבך מצבא השמים, כי הלבנה מקבלת את אורה מן החמה, אבל בהתקרבה אל החמה אין אורה חזק כמו בזמן שהיא מתרחקת ממנה, וזה לאות גם לענין התלמיד והרב, ככל שיירא התלמיד מרבו ולא יתקרב אליו יותר מדי, כן יזכה לקבל ממנו שפע טוב.

המקושר לצדיק חשוב כעומד לפני ה'

עוד מעלה גדולה בהתקשרות לצדיקים, שעל ידיה נחשב האדם כמי שעומד תמיד לפני ה' יתברך, כי דוע דברי הירושלמי (שבת פ"א ה"ב) 'כל האומר שמועה בשם צדיק יראה כאילו בעל השמועה עומד כנגדו', נמצא שהמתקשר לצדיק הרי כעומד לפניו, והרי הצדיק עומד במחשבתו תמיד לפני ה' יתברך, וכיון שהוא כעומד לפני ה' יתברך אין שורה בו שום שכחה מאיתו יתברך, כמו שיש לרמז בדברי המשנה (פאה פ"ו מ"ד) שהשוכח מן התבואה 'שלפניו' אין זה חשוב שכחה, ופירש הרה"ק מהר"ש מבעלזא ע"ה שהצדיק העומד לפניו יתברך אין שייך בו שכחה, כי תמיד עומד הוא להיזכר ביחוד ה'. והמקושר לצדיק זוכה מכוחו להיות ניצב תמיד לפני ה'.

המקושר ברבו דבוק בה' גם בביתו

והנה לא זו בלבד בהיות האדם קרוב אל הצדיק, הרי הוא מקושר אליו ומקבל מכוחו שפע קודש, אלא גם בהיות האדם בביתו עליו להוסיף ולהתקשר אל רבו, לבל תיפסק ממנו ההשפעה מעם רבו, וכמו שפירש הרמ"מ מקוסוב ע"ה בספרו אהבת שלום (ואתחנן ד"ה לך אמור) על הפסוק (לעיל ה כז-כח) 'לך אמור להם שובו לכם לאוהליכם, ואתה פה עמוד עמדי', שזה עצמו נכלל בצויו לומר לבני ישראל, שגם בשובם לאהליהם יתנו אל ליבם שמועה רבינו עודנו עומד לפני ה', ואינו מפסיק כל עיקר מעבודתו, ואם יתקשרו ברבם בהיותם רחוקים ממנו, יזכו גם אז להיות נזכרים לטובה לפני ה' בכל דרכיהם.

כפי ההתקרבות אל הצדיק כן זוכה לקבל ממנו

והנה כשמבקשים למלא כלי משקה מצינור, צריך להניח כלי קיבול קרוב לצינור, ואם יתרחק הכלי מן הצינור לא יוכל לקבל מאתו, כעין זה פירש הרה"ק רבי שלום מבעלזא ע"ה את אופן קבלת ההשפעה מהצדיק, כפי ההתקרבות האדם אל הצדיק להתקשר ולהידבק בו, כך זוכה לקבל מאיתו שפע קדושה וברכה, וצריך להיזהר לא להתרחק מהצדיק כדי שלא תלך ההשפעה לאיבוד. וכך כתב בתפארת שלמה (יתרו ד"ה אני) בשם הרה"ק רבי משה ליב מסאסוב ע"ה, על הכתוב (בראשית מד יז) 'האיש אשר נמצא הגביע בידו הוא יהיה לי עבד', כי כאשר דרך הגביע שהוא כלי המקבל צריך להיות עומד למטה מכלי הנשפך ממנו לתוכו, כי אם הוא עומד למעלה איננו יכול לשפוך בתוכו, כן התלמיד צריך להיות שפל בדעתו נגד הרב המשפיע לו ואז יהיה ראוי לקבל ממנו.

ובזה ביאר הרה"ק מסאסוב (ליקוטי רמ"ל מקץ): 'מאוד מאוד הוי שפל רוח' (אבות פ"ד מ"ד), כי אם ירצה האדם להריק מכלי אל כלי, אזי זה הכלי שהוא משפיע ומוריק צריך להיות למעלה והכלי שמקבל צריך להיות למטה, לכן אמר 'מאוד מאוד הוי שפל רוח', כדי שתוכל לקבל מכל אדם איזה מדה טובה, וזה 'האיש אשר נמצא הגביע בידו הוא יהיה לי עבד', היינו שיוכל לעשות את עצמו כלי המקבל כמו הגביע שיכול לקבל כל דבר, כן אתה תוכל לקבל מכל אדם מדות טובות ותוכחות, 'הוא יהיה לי עבד', ואתם עלו לשלום אל אביכם, היינו לה' יתברך.

כפי מוראו מרבו כן זוכה לקבל ממנו

מכל מקום יזהר התלמיד שלא להתקרב יתר על המידה אל רבו, ואדרבה כפי המורא מפניו כן יזכה לקבל ממנו, כמו שאמר הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב ע"ה בביאור דברי חז"ל (אבות פ"ד מ"ב) מורא רבך כמורא שמים, שיש ללמוד דרכי מורא

ובאת אל הפתח אשר יהיה בימים ההם וגו' הגדתי היום לה' אלקיך וגו' (כו ג). כל עבודת ה' של האדם היא מכוח הצדיק המשפיע על כל הקרובים אליו, ומאידך גיסא כל מדרגות הצדיק באות מכוח כלל ישראל, ובה פירש בדברי יחזקאל (ד"ה ובאת) דברי הכתוב ובאת אל הכהן וגו' ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלקיך וגו', ולא כתוב 'הגדתי היום לה' אלוקי', כי זהו עצם הגדת איש ישראל לכהן, כל מה שזכיתי להבאת ביכורים הוא מכוח ה' אלקיך, מחמת שייחד ה' אלקותו עליך, וכל עבודתי היא רק מכוח ה' אלקיך. אכן בהמשך כתוב ולקח הכהן וגו' לפני מזבח ה' אלקיך, כי הכהן בעצמו מייחס את הגדולה והכבוד דוקא לכלל ישראל, וזהו שהכהן אומר ה' אלקיך, כל כוחו של הכהן הוא מכלל ישראל שייחד ה' שמו עליהם.

כח הצדיק בא מהמאמינים בו

עד כמה שמתחזקים להאמין בכוחו של הצדיק, כך מתחזק כוחו להשפיע רוב טובה על הדבקים בו, כי כל כח הצדיק בא על ידי תלמידיו המאמינים בו, כמו שאמר הרה"ק ר' יצחק מווארקא ע"ה פירוש הכתוב (שמות יח כא) 'ואתה תחזה מכל העם, כי מה שהצדיק רואה ברוח הקודש, הוא רק על ידי כל העם', על ידי שמתקבצים אצלו תלמידים וחסידים.

כפי הידיעה שאין לו השגה ברבו כך מקבל מכוחו

והנה אמרו חז"ל (מו"ק יז). אמר רבי יוחנן מאי דכתיב (מלאכי ב ז) 'כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא', אם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפיו, ואם לאו אל יבקשו תורה מפיו. והקשה הרה"ק ר' זושא מאניפולי ע"ה, שהרי לאדם פשוט אין כל השגה במלאך, ואם כן לא יוכל להשיג אם הרב דומה למלאך אם לאו. תירץ הרה"ק, זו אכן כוונת הגמרא, שאם האדם מבין שרבו דומה למלאך ואין לו בו שום השגה, אזי יכול הוא ללמוד מפי הרב ולקבל ממנו תורה, אבל כל זמן שאין התלמיד מתבטל בפני רבו כמו בפני מלאך, אינו יכול ללמוד מרבו ולקבל תורה מפיו.

יחוד הכוונה בעבודת ה' לשם שמים

שבכל יום הוא מוכן לגאול אותנו אם נשוב בתשובה, כמו שכתוב (תהלים צה ז) 'היום אם בקולו תשמעו' (סנהדרין צח). ויש לבאר 'בקולו' היינו באותו הקול שהשמיע לנו במתן תורה, 'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני', רמז שלא יהיה לנו יראה זרה בעמדנו לפניו, אלא תהיה עבודתנו מיוחדת אליו יתברך, וכפי מה שניזוהר לשמוע את אותו הקול כך נזכה לגאולה בקרוב, 'היום אם בקולו תשמעו'.

ואותו הקול ואותו הציווי נמשך בכל יום, כמו שאמרו (סנהדרין יז) על הפסוק (לעיל ה יט) 'קול גדול ולא יסף' שאותו הקול שנשמע בסניי אינו נפסק לעולם, וכך מוטל עלינו להתחזק תמיד בענין זה לייחד את עבודתנו לשמו יתברך בלי תערובת פניות זרות.

אדון לעצמו, וכאילו עובד ומתפלל לאותו אדם.

ובזה פירש את הפסוק **וללכת בדרכיו ולשמור חוקיו ומצוותיו ומשפטיו ולשמע בקולו**, גם אם אחרי שהוא הולך בדרכי ה' בקיום מצוות התורה, צריך גם כן להיות זהיר **לשמע בקולו**, היינו באותו קול ששמענו בסניי 'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני', שלא לשתף בעבודתנו שום כוונה אחרת.

יחוד העבודה לשם ה' מקרב את הגאולה

קירוב הגאולה אף הוא תלוי בייחוד העבודה לשם שמים, שכן אמר משיח לרבי יהושע בן לוי שיבוא היום לגאול את ישראל, וביאר אליהו הנביא את דבריו

את ה' האמרתי היום להיות לך לאלקים וללכת בדרכיו וגו' (כו יז).

צריך מאוד להיזהר בעת קיום המצוות שתהיה מחשבתו מיוחדת לעבודת הבורא, ולא תתערב בליבו כוונה אחרת זולת לעשות נחת רוח לבוראו, ובה יקיים 'בכל דרכיך דעהו' (משלי ג), שבכל דרכי האדם תהיה כוונתו רק לידעת ה' ולא שום פניה זרה, וכן בעומדו לפני ה' בתפילה לא תהיה לו אלהות ומרות אחרת, ולא יירא ולא יפחד משום בריה כי אם מאלקיו אשר לפניו הוא מתפלל, וכמו שכתב **בנועם מגדים** (ד"ה את ה' האמרת) בשם אביו ז"ל, כי המתפלל הוא כעומד לפני ה' ושכינה כנגדו, על כן 'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני' בעודך מתפלל לפני, ואם תהיה כוונתו לשם אדם הרואהו הרי זה כקונה

הקב"ה זוכר את המצוות והעבירות שהאדם שכח

לו על אותו רגע ולא יותר, כי בנקל לדחות לשאל תחתית חס ושלוש.

ידיעה זו שלא הגיע לתחילת

העבודה היא עצמה השער לה'

ניתן להמליץ על כך את מאמרו של רבינו **הקדוש בעל הנועם אלימלך ע"ה** (ליקוטי שושנה ד"ה פתחו) על הפסוק (תהלים קיח יט) 'פתחו לי שערי צדק' וכו', וזה לשון קדשו: דהנה עיקר מדת הצדיקים כך היא, בכל מה שעובד יותר להבורא ברוך הוא, הוא מבין יותר שאינו יכול להגיע אל תכלית העבודה, כי אין סוף בדבר, וזה הוא עיקר הבנת הצדיק שמבין זה שאינו יכול לבוא אל התכלית הגמור והיא היא העבודה.

וזהו שאמר הכתוב 'פתחו לי', פירוש הצדיק אומר שיפתחו לו השערי העבודה לבוא בהם לעבוד הבורא, לפי שסובר שלא עשה כלום עדיין ולא פעל בעבודתו כלל עדיין. ומשיבין לו 'זה השער לד', פירוש, היא היא עיקר העבודה לידע זה שאינו יכול לגמור בהעבודה, כי דבר שאין לו סוף ותכלית. ע"כ דברי קדשו. ובהם נשכיל להבין עבודת הצדיקים שלא החזיקו טובה לעצמם ותמיד חשבו שעדיין לא באו לעיקר העבודה, אין זאת אלא מחמת שראו אפסיות האדם אל מול גדלו וחסדיו של הבורא יתברך, ומכל שכן אנו, שאם הראשונים כמלאכים אנו וכו'. ה' יתברך יזכנו להכניע ערפנו ולעבדו יתברך עבודה תמה אמן.

כי מה לו לאדם אצל בוראו, וכל שאעשה אינו מספיק מול הטובות והחסדים הסובבים אותי, ועל כך מתוודה.

צדיקים גדולים הבינו כי כל שיעשו אינו שווה לחובתנו כלפי ה' יתברך

צדיקים גדולים ועצומים עמלו להחדיר בליבם כי כל אשר יעשו לא ישווה לערך החסדים שמעניק לנו בורא עולם, וגם כשעושה דבר מה, האם יודע אם נתקבל ברצון שמא לא עשהו כראוי או שמא חטא וחטאיו מסתירים ומונעים ממצותו להתקבל ברצון. כך לימדנו **הרה"ק מקאמרנא ע"ה** בספרו **היכל הברכה** (כי תשא רעו:), שהחווה מלובלין הזהיר אותנו להשפיל את עצמו ולעשות תשובה קודם כל תפילה ולימוד. כמו ששמע ממנו תלמיד אחד שאחר חצות קודם לימודו אמר, ריבונו של עולם, אפשר אני מן אותן שכתוב בהם (תהלים נ טז) 'ולרשע אמר מה לך לספר חוקי' והתמרמר מאוד, והאריך בדברי ריצוי ובכיה ותחנונים.

זו היא העצה שלא לבוא לידי גאות חלילה מהמצוות שעשה, וידע בלבו את אשר אמר **הרה"ק מלובלין** (שם) אין גרוע בעולם כמותי, אפילו אם יאמר לי מלאך השם שאני צדיק, איני מאמין לו. ואם יאמר לו הקב"ה בעצמו שאני צדיק, אאמין

לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי (כו יג). מסופר כי כאשר פגש **האדמו"ר בעל האהבת ישראל מו"ז** ע"ה את **האדמו"ר רבי יואל מסאטמר ע"ה**, הזכיר **האדמו"ר מו"ז** ע"ה את מאמרו של **הקדושת לוי מברדיטשוב ע"ה**, על הנאמר בראש השנה 'כי זוכר כל הנשכחות אתה הוא מעולם ואין שכחה לפני כסא כבודך', שכאשר אדם עושה מצוה ומחזיק את עצמו בגינה ומתגאה, הקב"ה שוכח את המצוה, וכן להיפך אם אדם עובר עבירה חלילה וזוכר מזה ויודע שעליו לתקן מעשיו בבחינת 'וחטאתי נגדי תמיד' (תהלים נא ה), אז ה' יתברך שוכח כביכול מהעבירה שעשה.

וזו הכוונה 'כי זוכר כל הנשכחות' הקב"ה זוכר את המצוות שהאדם שכח שעשה אותם ולא החזיק טובה לעצמו, וכן להיפך הקב"ה זוכר אם האדם שכח שעשה עבירה ולא שם על ליבו לתקן את אשר עיוות.

בהבאת הביכורים מתוודה על כך שלא השכיל שאין במעשיו כלום מול חסדי ה' עליו

ענהו **האדמו"ר מסאטמר** שעתה מחוויר לו מה שנאמר בוידי מעשר **לא עברתי ממצוותיך ולא שכחתי**, ולכאורה בוידי מזכיר האדם את הדברים הלא טובים שעשה, אם כן מדוע מזכיר את המצוות שעשה. אך בדברי הקדושת לוי מובן, שאמנם עשיתי מצוות אך **לא שכחתי** מהם והחזקתי טובה לעצמי, ולא נתתי אל לבי